

Коротунова А. Г.,
магістр обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: **Пісоченко Т. С.**, кандидат економічних наук,
Миколаївський національний аграрний університет

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

В умовах інтеграції України до європейського і світового фінансового простору стабільність у забезпеченні держави продовольчою, а у визначених межах і економічною, екологічною, енергетичною безпекою перебуває у прямій залежності від умов ефективного господарювання підприємств аграрної сфери, які зі своєю базовою складовою – сільським господарством, є основними системоутворюючими важелями в національній економіці. Враховуючи сучасні реформативні зміни останньої, а, також, підвищення рівня інтенсивності ринкового оточення, розширення конкуренції, виникає необхідність у проведенні планування і організації інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень, ефективність яких залежить від налагодженості на підприємствах порядку визначення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції в ринкових умовах.

Тема дослідження знайшла своє відображення у працях таких вчених як: Баришевська І. В. [1], Дубініна М. В. [2], Мезенцева Н. М. [3], Нечипорук Л. А. [4]. У публікаціях науковців закладено теоретичну основу розкриття інформації про порядок визначення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції за вітчизняної практики. Дане питання залишається актуальним і потребує подальшого дослідження з урахуванням змін фінансово-економічних умов. Виробничий процес завжди зосереджений на використанні двох складових – робочої сили і засобів виробництва, які у майбутньому безпосередньо перетворюються на кінцевий продукт. У зв'язку з цим, можна провести межу між витратами підприємства на створення продукту і витратами суспільства. Витратами виробництва є ті з них, які обумовлюються створенням продукту. Водночас суспільними витратами на створення продукту є додаткова праця, втілена в додатковий продукт. Загальною економічною категорією є витрати виробництва благ. Процесом виробництва є продуктивне споживання чинників виробництва, заміщення яких є необхідною умовою процесу відтворення [1,2].

Порядок визначення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції пов'язаний з їх економічною природою, перебуває у залежності від конкретних умов, однак, склад їх елементів може бути наперед визначеним. Так, номенклатуру статей витрат в основних галузях сільськогосподарського виробництва можна представити за допомогою рис. 1.

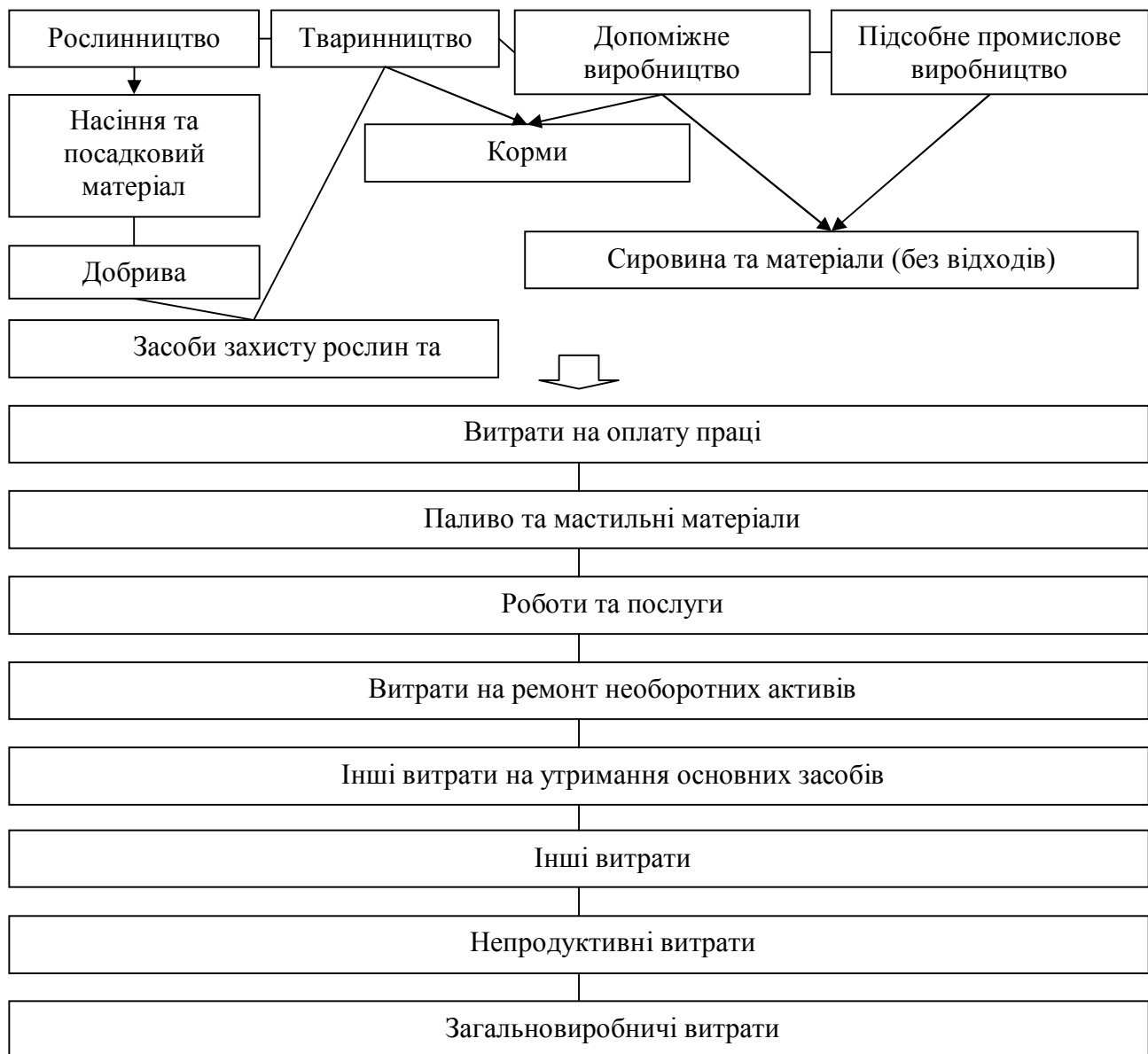

Рис. 1 Номенклатура статей витрат в основних галузях сільськогосподарського виробництва

Джерело: розроблено автором на основі матеріалів [3]

Отже, за номенклатурою статей витрат в основних галузях сільськогосподарського виробництва можна провести оптимальне їх визначення. При цьому рекомендуємо використовувати виключно нормативний метод, оскільки тільки він спроможний забезпечити використання науково-обґрунтованих норм продуктивності трудових і матеріальних ресурсів у тандемі з природними, технічними і технологічними особливостями виробництва кожного підприємства у сількому господарстві. Так, на нашу думку, доцільною є така послідовність:

- встановлення зональних нормативів витрат на основі зональних технологічних карт (здійснити коригування для кожного з господарств за допомогою поправочних коефіцієнтів);

- виділення зон, природно-кліматичних особливостей, які обумовлюють розбіжності в урожайності і технології вирощування;
- визначення основних чинників диференціації затрат у регіонах та підприємствах шляхом аналізу вихідних даних для кількісного визначення чинників, що спроможні здійснити вплив на диференціацію витрат;
- здійснення підбору даних відповідно до нормативів продуктивності і витрат трудових і матеріальних ресурсів;
- провести розрахунок технологічних карт на основі автоматизації за регіонами на 100 га посіву у кожній групі робіт за двома варіантами, тобто для мінімального та максимального рівня чинників, які диференціюють витрати;
- провести розрахунок поправочних коефіцієнтів у кожній групі робіт за всіма чинниками [4].

Такий порядок визначення витрат є дієвим засобом для розробки стратегії виробництва сільськогосподарської продукції, оскільки за його допомогою можливе складання бізнес-планів, оптимальний підбір складу машинно-тракторного парку, прогнозування загальної величини прибутку, порівняти декілька варіантів і вибрати рішення близьке до оптимального з точки зору рівня рентабельності. Крім того, нормативну собівартість продукції рослинництва можна продеференціювати відповідно до регіонів та підприємств під впливом об'єктивних нормоутворюючих чинників, до яких можна віднести такі як ґрунтово-кліматичні умови, якість земель, яка істотно різниться за зонами. Дане явище зумовлює необхідність застосування в різних кліматичних зонах різних агрозаходів. А, також, розбіжності в технології вирощування культур за зонами обумовлює розбіжності в структурі машинно-тракторного парку тощо. Таким чином, у процесі дослідження з'ясовано, що ключовими чинниками покращення порядку визначення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції є оптимальна організація номенклатури статей витрат відповідно до встановлених нормативів.

Література

1. Баришевська І. В., Богачук М. І., Резніченко А. М. Теоретичні аспекти управління витратами на сільськогосподарських підприємствах. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/theoretical-aspects-of-expenditure-management/>. Дубініна М. В., Мачильська Л. В. Інституціональне забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва. Збірник наук. праць ЧДТУ. 2014. №34 (1). С. 138–143.
2. Мезенцева Н. М., Серікова Т. А. Формування витрат сільськогосподарської продукції в сучасних умовах господарювання. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип.3(20). С. 496–504.
3. Нечипорук А. А. Регіональні особливості організації нормування праці в рослинництві. URL: <http://ir.znau.edu.ua/bitstream/>.